

Становище на Комитета на регионите относно „Многоезичието“

(2008/C 257/06)

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

- подчертава, че в целия Европейски съюз местното и регионалното ниво имат отговорност за защитата и насърчаването на езиковото многообразие. Те се намират в привилегировано положение за създаване на конструктивно партньорство с организации за езиково обучение за определяне на курсове за образование и професионално обучение, в зависимост от конкретните местни нужди и изисквания;
- счита, че предвид важността на езиковото многообразие в Европейския съюз, към изграждането на многоезично общество трябва да се подхожда така, че да се увеличат максимално положителните ефекти от многообразието, като се сведат до минимум негативните последици;
- вярва, че всеки в ЕС, запазвайки родния(те) си език(ци) като елемент на културната си идентичност, в течение на живота си би трябвало да усвои активно и пасивно общ втори език и трети език, избран въз основа на културните си склонности или на социалните и икономически изисквания за мобилност на държавата/региона на произход;
- подчертава, че от гледна точка на постигането на целта за един майчин език плюс два чужди, регионите трябва да играят ролята на главно действащо лице, особено при осъществяването на учебните програми;
- предлага всички региони да се насърчават да създадат свой местен форум относно многоезичието за наблюдение на местните социални, икономически и образователни тенденции и да предлагат мерки, необходими за популяризирането и мотивацията за обучението през целия живот на принципа „майчин плюс два чужди езика“.

Докладчик: Roberto PELLA (IT/ЕНП), член на Съвета на провинция Biella и заместник-кмет на Valdenigo

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

1. приветства факта, че Европейската комисия даде силен тласък по темата за многоезичието, като на 1 януари 2007 г. създаде портфейл, посветен на тази тема, който беше поверен на члена на Европейската комисия г-н Leonard Orban; предвид значението на този портфейл и предизвикателството, което поставя, би следвало да се засили работата по него с цел развитие и ефикасно изпълнение на поставените му цели;

2. подчертава, че в европейския политически дневен ред многоезичието е приоритет, който обхваща всички области на действие на социалния, икономически и културен живот в Европа;

3. подкрепя работната програма, представена от комисар Orban, който счита многоезичието за основен фактор за засилване на европейската интеграция и на диалога между културите;

4. счита, че предвид важността на езиковото многообразие в Европейския съюз, към изграждането на многоезично общество трябва да се подхожда така, че да се увеличат максимално положителните ефекти от многообразието, като се сведат до минимум негативните последици, за да не се използва това многообразие само като средство за постигане на определена цел;

5. привлича вниманието към проучването, извършено от създадената през 2005 г. група на високо равнище по въпросите на многоезичието и подкрепя действията, към които тя призова, а именно:

— необходимо е да се засилят дейностите за повишаване на осведомеността, осъществявани по-специално чрез информационни кампании, насочени към родителите, младите хора и организациите, работещи в сферата на образованието и културата;

— трябва да се осъществяват инициативи за подобряване на мотивацията на младите хора за изучаване на нови езици, най-вече чрез извънучилищни, игрови и неформални дейности;

— необходимо е да се обърне по-голямо внимание на културния и езиковия потенциал на имигрантите, за да се интегрират мигрантите в приемащото общество и да им се даде възможност, посредством многоезичието си, да реализират напълно своя индивидуален потенциал;

— необходимо е да се разширят европейските дейности в областта на многоезичието също и по отношение на езиците на трети страни, за да се повиши максимално европейската конкурентоспособност.

6. отбелязва резултата от консултацията онлайн, започната през септември 2007 г., която обобщава следните ключови аспекти на дейностите в областта на многоезичието:

— изучаването на езици е ключов фактор за запазване или увеличаване на индивидуалните възможности за заетост;

— най-добрият начин за насърчаване на изучаването на много езици е образователният процес да започне рано и да се предоставят стимули за образование и работа в чужбина;

— за да се повиши във възможно най-голяма степен ефективността на методите на преподаване, е необходимо да се акцентира най-вече върху дейности, използващи нестандартни начини за предаване на езикови умения, които са съобразени с нуждите на отделния човек;

— най-добрият начин за зачитане на езиковото многообразие на местно, национално и европейско ниво е по-доброто познаване на културата, част от която е езикът, който ще изучаваме или на който ни предстои да общуваме;

— езикът оказва голямо въздействие върху икономическия живот, тъй като е по-лесно да се прави бизнес с чуждестранно предприятие, ако се знае езикът на страната, в която се намира това предприятие;

— добър начин за повишаване на езиковите умения на работното място е насърчаването на езиковите курсове в предприятията, ако това е осъществимо за въпросното предприятие;

— използването на по-голям брой официални езици в дейностите на Европейския съюз и произтичащите от това административни разходи, се разглеждат като желателни с оглед на засилването на многоезичния характер на институциите.

7. подчертава и подкрепя предложенията, формулирани от групата интелектуалци в подкрепа на межкултурния диалог, създадена по инициатива на Европейската комисия и председателствана от г-н Amin Maalouf, като подчертава по-специално:

— факта, че в двустранните отношения между народите от Европейския съюз за предпочитане е използването на езиците на тези народи;

— че за Европейския съюз е важно да насърчава идеята за индивидуално избран език;

8. подчертава, че насърчаването и опазването на културното и езиково многообразие е главен приоритет. В рамките на Европейския съюз под езиково многообразие се разбира знанието и използването на:

— официалните езици на ЕС;

— официалните езици на държавите-членки на ЕС;

— неофициалните малцинствени езици, които се говорят, но не са официално признати в държавите от ЕС.

Съюзът и неговите държави-членки ще насърчават езиковото многообразие, всеки в своята област на действие.

9. в целия Европейски съюз местното и регионалното ниво имат отговорност за защитата и насърчаването на езиковото многообразие. Тези нива също така имат правомощия в областта на образованието, професионалното обучение и образованието за възрастни; те са компонент на социалното партньорство и координират растежа и развитието на местно и регионално ниво;

10. в едно професионално обучение, в което е залегнал принципът за учене през целия живот, понятията „знание“ и „учене“ придобиват важно значение също и поради това, че в професионалния живот с неговите разнообразни възможности се изискват по-големи езикови умения;

11. регионалните и местните власти се намират в привилегировано положение за създаване на конструктивно партньорство с организации за езиково обучение за определяне на курсове за образование и професионално обучение, които се предлагат в зависимост от конкретните местни нужди и изисквания;

12. поради това счита, че местните и регионални власти са в състояние най-добре да задоволят различните езикови нужди на местно ниво, без това да се отразява на подкрепата, която биха могли да получат от централните/държавните власти;

Общи бележки

13. счита, че Европа би трябвало да изгради своето социално и икономическо сближаване като използва в максимална степен възможностите, свързани с мобилността, глобализацията, европейската култура и чувството за европейско гражданство;

14. този процес може да бъде осъществен, най-вече ако се премахнат езиковите препятствия, с които държавите и всеки гражданин се налага да се сблъскват, тъй като:

а) владенето на чужди езици значително повишава *мобилността* в професионален, личен, образователен и културен план. Европейският съюз никога няма бъде истински Съюз, ако гражданите му не успеят да достигнат по-високо ниво на вътрешна мобилност;

б) владенето на езици позволява значително да се подобри конкурентоспособността, тъй като прави възможно контактуването с нови партньори, обмена на практики, продажбата на продукти и предоставянето на услуги. *Глобализацията* дава възможност за отваряне на търговските пазари и на пазарите на труда. Владенето на чужди езици е една от предпоставките за създаването и развитието на отношения на партньорство с други държави или предприятия от Общността, за да могат да се използват шансовете, които глобализацията предоставя;

в) езикът е най-непосредственият израз на културата и допринася за подобряване на комуникацията между европейските граждани. *Европейската култура* не може да се базира на приемането и пасивното изграждане на „мозайка“ от култури на държавите-членки (мултикултурно общество), а укрепва чрез цялостното културно общуване на гражданите и утвър-

ждаването на значението на различията и културната идентичност (междукulturно общество);

г) насърчаването на *активното гражданство*, институционалното участие на регионите, консултациите и контактите между гражданите, както и социалното включване са необходими за гарантиране на по-голяма ефективност на европейските законодателни дейности, които трябва все повече да бъдат подкрепяни и споделяни от регионите и от всеки гражданин. Ето защо е необходимо Европейската общност да се изразява на езика на своите граждани в документите си, в междуинституционалните и във външните си институционални отношения, за да могат те да бъдат разбирани, а местните институции (местни и регионални власти) да могат да взаимодействат така, че гражданите да разбират отправените послания, да участват в европейския живот и да популяризират постигнатите стратегически цели.

15. По отношение на отворения метод на координация в областта на многоезичието е необходимо Комисията да се старее да включва не само националното административно ниво, но и местното и регионално ниво, тъй като често тези нива отговарят в най-голяма степен за прилагането на различните мерки по места;

16. Във връзка с това смята за необходимо да се отдели също така внимание на уважението и достойнството на използваните от малцинствените групи неофициални езици, които представляват, както и официалните езици, елемент на многообразието на местната култура, който трябва да се отрази в европейските програми за включване;

Препоръки и ключови действия

17. счита, че в рамките на целта „майчин плюс два чужди езика“ е важно да се определят целите, преследвани от европейските политики на многоезичието;

18. всеки в ЕС, запазвайки родния(те) си език(ши) като елемент на културната си идентичност, в течение на живота си би трябвало да усвои активно и пасивно общ втори език и трети език, избран въз основа на културните си склонности или на социалните и икономическите изисквания за мобилност на държавата/региона на произход;

19. счита, че изборът на третия език трябва да бъде направен не само измежду езиците, считани като официални на ЕС, но и измежду европейските малцинствени езици и най-вече измежду неевропейските езици, които предлагат големи културни, икономически и социални възможности за развитието на конкурентоспособността на Европа;

20. предлага да бъдат възприети следните ключови препоръки като приоритети на европейската политика на многоезичието и те да бъдат реализирани, за да се мотивира населението, да се запази многообразието и местните и регионалните институции да заемат централно място при избора на програми за обучение;

Участието на регионално равнище

21. ролята на местните и регионалните власти е от съществено значение, не само защото много от тях разполагат с политически и административни правомощия в областта на образованието и обучението, но и поради способността им да наблюдават по-добре състоянието на многоезицието в градовете и да следят тенденциите в прилагането на директивите и програмите на Общността. Именно на регионално и местно ниво се оценяват придобитите умения и проведените дейности, и благодарение на тяхната оценка може да се даде силен импулс за политически действия на европейско равнище;

22. от гледна точка на постигането на целта за един майчин език плюс два чужди, регионите трябва да играят ролята на главно действащо лице, особено при осъществяването на учебните програми;

23. в една и съща държава, всеки регион може да има различни исторически, обществени, културни, социални и икономически особености;

24. следва да се насърчава териториалното многообразие, т.е. да се призове всеки регион да предлага обучение по език, определен в резултат на провеждани от местните власти и регионите оценки, изследвания и проучвания относно културната традиция, обществената нагласа, изискванията и социално-икономическите перспективи на региона;

25. по този начин би могло да се наблюдава дали съществуващите образователни програми съответстват на нуждите на място и да се използва гъвкавостта на ниво местни и регионални власти, за да адаптират образователните инициативи, които не са довели до желаните резултати;

26. езикът за изучаване трябва да се избира свободно. Когато една държава-членка има повече от един език, изучаването на другия(те) ѝ език(езици) следва също да бъде насърчавано;

27. счита, че политиката на многоезицието трябва да включва и важен външен компонент. Насърчаването на европейските езици извън рамките на Европейския съюз е от значение както в културен, така и в икономически план. По същия начин, Съюзът трябва да показва, че е отворен към езиците на трети страни, като китайски, арабски, индийски езици, руски и др;

28. затова се предлага всички региони да се насърчават да създадат свой местен форум относно многоезицието за наблюдение на местните социални, икономически и образователни тенденции, да предлагат мерките, необходими за популяризирането и мотивацията за обучението през целия живот на принципа „майчин плюс два чужди езика“;

29. освен това трябва да се даде силен тласък на програмите за включване на имигрантите. Изучаването на съответните езици, от които те и децата им се нуждаят, за да развият пълния си потенциал в европейското общество, трябва да се насърчава и улеснява, като едновременно се гарантира, че напълно се защита

правото им да запазят родния си език. Езиците, който те следва да изучават и овладеят, са официалният език на ЕС на територията, в която живеят, както и другият(те) официален(ни) език(ци) на териториите или регионите, в които живеят, в съответствие с конституционните им разпоредби;

30. казано накратко, местните, регионалните и националните институции трябва да насърчават образователната система да включи широк спектър от езици в рамките на предлагания образователен пакет. Системите на образование следва да се съобразят с широк спектър от езици, които ще бъдат определяни в зависимост от социалните, икономически и културни изисквания на регионите;

31. счита, че усвояването на езици е много важен фактор за конкурентоспособността. Проучванията показват, че европейските предприятия губят пазари поради липсата на съответни езикови умения;

32. поради това приканва Комисията да продължи своите усилия в тази насока;

По-добро езиково включване

33. що се отнася до малките езици и езиците, на които говори определено малцинство, трябва да се припомни, че те допринасят за засилването на основната ценност на европейската култура, а именно многообразието, и в това им качество не само не трябва да се позволява тяхното дискриминиране в този процес, а и следва да бъдат обект на специална защита;

34. определението „малцинствен“ или „малък“ език не може да бъде мотив за дискриминация, която се основава на стойността на езика;

35. предлага се да се проведат обсъждания с цел да се намерят по-подходящи термини, които отразяват в по-голяма степен сегашната реалност;

36. следователно е важно да се продължи процесът на официално признаване на тези малцинствени езици, които представляват традиции и култури, здраво свързани с Европа;

37. този процес ще позволи признаването им от институциите на европейско ниво, което ще накара ЕС да превежда текстовете си на повече езици в сравнение със сегашните 23 езика и по този начин ще се стимулира прекият контакт между европейските институции и гражданите;

38. процесът на официално признаване на езиците на европейско ниво и на териториална диверсификация ще даде възможност за по-голямо социално включване;

39. приветства заключенията на Европейския съвет от 13 юни 2005 г., които разрешават използването в рамките на органите и институциите на ЕС на други езици, различни от признатите с Регламент 1/1958 за официални езици;

40. езиците, които обаче не са признати за официални нито на европейско, нито на местно или регионално ниво, също ще трябва в бъдеще да бъдат обект на програми за защита, с цел запазване на културната идентичност;

Солидарност между поколенията

41. въпросът за това как да се подпомагат гражданите в процеса на ученето през целия живот също е на дневен ред;

42. въпреки че е сравнително лесно езиковото обучение да се „канализира“ в училище и да се подпомагат съвременните млади хора, за да не загубят в бъдеще езиковите и межкултурните умения, придобити в училище, проблемът е по-сложен по отношение на поколенията, които са вече отдавна извън образователните системи и които никога не са имали възможност да преминат през многоезиково обучение. Важно е също така да се осигури достъп до езиково обучение за по-старото поколение, от което много хора не са имали контакт с чужди езици нито в личния си, нито в професионалния си живот. Това би подобрило тяхната възможност за общуване в напреднала възраст и би довело до по-ангажирано упражняване на европейското гражданство от тяхна страна;

43. следователно е необходимо да се насърчава използването на механизми за обучение, които са не само икономически достъпни (често разходите за езикови курсове представляват пречка за разпространение на обучението на хората в напреднала възраст), но и предоставят възможност за участие на хора, които имат проблеми с предвиждането или са затруднени да участват активно поради липса на време;

44. освен това счита, че трябва да се полагат усилия един чужд език да бъде научен колкото се може по-правилно, особено с оглед на все по-значителната имигрантска общност;

45. следователно е важно да се отбележи, че съществуват опростени форми на учене, които дават възможност на отделните хора да придобият елементарни езикови умения, за да могат да се изразяват и да разбират. Тези форми на учене би трябвало да бъдат насърчавани от националните, регионални и местни образователни институции и финансирани от ЕС, за да се разпространяват възможностите за учене и за да се премахнат различията между поколенията по отношение на езиковото обучение;

46. освен това би трябвало да се акцентира върху алтернативни форми на обучение чрез използване на мултимедийни системи, като се насърчава излъчването на телевизионни предавания на оригинален език със субтитри (например на телевизионни програми, кино, филми, новини), както и по-широкото използване на компютърни езикови курсове и на онлайн системи за превод. С други думи това представлява вид самостоятелно учене през целия живот;

47. при младите и най-младите също така е необходимо да се създава мотивация за езиково обучение от най-ранна възраст. Изучаването на втори език следва да започне възможно най-рано — така че детето да се запознае със звученето на чуждия език — защото по този начин се създават по-добри предпоставки за по-бързото и по-многогранно овладяване на езика;

48. напредъкът при изучаването на езици в началното и средно училище следва да продължи. Образователният процес трябва да предоставя възможности за общуване на чужд език в началното училище, а в средното училище да се придобиват познания по трети език;

49. по време на обучението във висше учебно заведение трябва да се предоставя възможността за усъвършенстване и допълнително обогатяване на езиковия багаж, включително и чрез насърчаване на програмите Еразъм и Сократ;

50. университетите обаче трябва да отворят вратите си не само за по-възрастните, които искат да запълнят пропуските в езиковото си обучение, но и за предприятията, които трябва да бъдат улеснени и насърчавани да предоставят възможност на собствения си персонал и на ръководните кадри да изучават новите езици, които се използват при търговските взаимоотношения, като се насърчават партньорствата между предприятията и висшите учебни заведения;

51. необходимо е също така да се разработят курсове по писмен и устен превод, в които да са включени не само институциите (от общините и регионите до Европейския парламент — фактът, че се насърчават и възнаграждават градовете, които са в състояние да предоставят собствения си сайт и външната си документация на повече езици, е добра инициатива за насърчаване на многоезичието в местните институции), но и центровете за осъществяване на връзки с обществеността;

Интердисциплинарен подход

52. многоезичието може да бъде насърчавано като се поставя акцент не само върху образованието и обучението, но и върху игрови и развлекателни дейности;

53. изучаването на повече езици чрез културата или спорта, например, е начин за повишаване на осведомеността сред разнородни групи — от деца до възрастни;

54. Песните, сами по себе си, също са световна и многоезична реалност. Полезно би било например популяризирането на такива събития като Ден на отворените врати, посветен на европейската музика, който поставя акцента върху текстовете на песните;

55. трябва да се засили разпространението на литературни произведения на два езика по програма за литературен превод (публикуване на два езика — оригинал и превод) и то да става не само по инициатива на отделните издателства, но и чрез осъществяването на публични партньорства, създадени с цел местните и регионалните администрации да насърчават частни инициативи, свързани с многоезичието;

Институциите на ЕС

56. не се съмнява в необходимостта от многоезичие в институциите на ЕС. Затова в институциите на ЕС трябва незабавно да се осигури поне пасивен устен превод от официалните езици на ЕС, за да могат участниците в дискусиите да изразяват мислите си на родния си език;

57. изразява убеждението си, че опазването на културното многообразие означава гарантирането на система за официален или неофициален превод на всички официални европейски езици. За насърчаване на многоезичието също така е абсолютно необходимо на всички неофициални форуми да бъде осигурена разбираема двустранна комуникация на езика на участниците;

58. на официалните срещи работните и официалните документи е необходимо да се превеждат на всички официални езици на държавите-членки. Като зачита всяка държава-членка като стълб на ЕС, ЕС на свой ред трябва да предлага напълно достъпни услуги и да предоставя на всяка от тях, съгласно съответните ѝ конституционни разпоредби, необходимите документи, позволяващи на гражданите да упражняват активно европейско гражданство;

Външните граници на ЕС

59. многоезичието не трябва да се ограничава с развитието на социалната и икономическа мобилност в рамките на ЕС, но

трябва също така да позволи на европейските граждани да се открийт към пазарите и културите извън Европа;

60. това е важно и от гледна точка на сегашните тенденции, които карат ЕС да осъществява все по-тесни икономически и културни контакти например с пазари като Китай, Русия или Япония;

61. следователно по-голямата външна конкурентоспособност на ЕС зависи и от повишаване на професионализма в рамките на програмите за образование и обучение на езиците на държавите извън ЕС;

62. третият език може да бъде избран измежду всички езици, които европейските държави използват при своите контакти, като се вземат под внимание особено езиците на неевропейските нововъзникващи икономики и културният профил на държавите, с които Европа понастоящем развива търговски отношения.

Брюксел, 19 юни 2008 г.

Председател
на Комитета на регионите
Luc VAN DEN BRANDE